

**KRAJOWY OŚRODEK WSPIERANIA EDUKACJI
ZAWODOWEJ i USTAWICZNEJ**

SZKOLNY DORADCA ZAWODOWY

Warszawa, marzec 2003

Aktualizacja aktów prawnych: październik 2008

Zespół autorski:

- Drogosz-Zabłocka Elżbieta – dr nauk humanistycznych, Centrum Badań Polityki Naukowej i Szkolnictwa Wyższego,
- Łukaszewicz Alicja – mgr psychologii, nauczyciel-konsultant Wydziału Poradnictwa Zawodowego KOWEziU,
- Paszkowska-Rogacz Anna – dr nauk humanistycznych, Instytut Psychologii Uniwersytetu Łódzkiego, Zakład Psychologii Pracy i Poradnictwa,
- Ponczek Romuald – mgr psychologii, główny wizytator w Departamencie Kształcenia Ogólnego, Specjalnego i Profilaktyki Społecznej MENiS,
- Sołtysińska Grażyna – mgr psychologii, nauczyciel-konsultant, kierownik Wydziału Poradnictwa Zawodowego KOWEziU,
- Wojtasik Bożena – prof. pedagogiki, Dolnośląska Wyższa Szkoła Edukacji,
- Żywiec-Dąbrowska Elżbieta – mgr pedagogiki, dyrektor Biura Koordynacji Programowej i Edukacji Europejskiej, Komenda Główna Ochotniczych Hufców Pracy

Konsultanci:

- Greiner Iwona – mgr pielęgniarstwa, doradca zawodowy, nauczyciel-konsultant KOWEziU, koordynator projektu Narodowe Centrum Zasobów Poradnictwa Zawodowego w KOWEziU
- Strzoda Danuta – mgr pedagogiki, pedagog szkolny Zespołu Szkół Technicznych w Mikołowie,
- Szymczak Beata – mgr pedagogiki, pedagog szkolny Liceum Ogólnokształcącego Nr 70 w Warszawie,
- Wyrozembski Andrzej – mgr politologii i nauk społecznych, dyrektor Gimnazjum Nr 42 w Warszawie.

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne:

mgr Łukaszewicz Alicja – KOWEziU
mgr Sołtysińska Grażyna – KOWEziU

SPIS TREŚCI

	str.
Wprowadzenie	4
1. Uzasadnienie potrzeby utworzenia stanowiska szkolnego doradcy zawodowego.....	6
2. Cele działania szkolnego doradcy zawodowego.....	7
3. Zadania szkolnego doradcy zawodowego.....	8
4. Sylwetka szkolnego doradcy zawodowego.....	10
5. Korzyści wynikające z działalności szkolnego doradcy zawodowego	12
6. Podsumowanie.....	14
Bibliografia	15
 Załączniki	
Załącznik nr 1	
Obowiązujące akty prawne dotyczące udzielania uczniom pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia.....	17
 Załącznik nr 2	
Definicje pojęć	26
 Załącznik nr 3	
Wewnątrzszkolny system doradztwa dla różnych poziomów kształcenia.....	28
 Załącznik nr 4	
Standard wyposażenia pracowni szkolnego doradcy zawodowego.....	37

WPROWADZENIE

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004, Nr 256, poz. 2572 z późniejszymi zmianami), zobowiązuje placówki oświatowe do „przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia” (Art. 1, pkt. 14).

Jak dotąd, działalność taką realizują podległe resortowi edukacji poradnie psychologiczno – pedagogiczne i poradnie specjalistyczne, w ramach swojej statutowej działalności. Zakłada ona z jednej strony konsultacje indywidualne dla osób zainteresowanych (uczniów, ich rodziców i nauczycieli), a z drugiej – różne formy pomocy grupowej.

Przeprowadzone w ostatnich latach na terenie tych placówek badania¹ dotyczące aktualnego stanu poradnictwa zawodowego oraz analiza potrzeb w tym zakresie, wskazują na wzrost zapotrzebowania na usługi doradcze przy ograniczonej do nich dostępności, związanej ze szczupłą obsadą kadrową w poradniach. Ponadto wskazują na konieczność określenia:

- aktów normatywnych związanych z tą problematyką, regulujących zadania instytucji oświatowych, warunki realizacji zadań, zakresy współpracy itp.,
- jednolitego systemu poradnictwa, obejmującego zarówno młodzież jak i dorosłych, pełno- i niepełnosprawnych,
- standardów usług doradczych,
- zasad finansowania.

Wyniki badań wskazują na dobre przygotowanie doradców zawodowych do wykonywania statutowych zadań, przy braku nowoczesnego oprzyrządowania i bardzo skromnych warunkach lokalowych poradni.

Należy podkreślić, że światowe standardy gwarantują uczniom dostępność i powszechność usług doradczych na terenie szkoły. Memorandum dotyczące kształcenia ustawicznego opracowane przez Komisję Europejską w roku 2000, w punkcie 5 zawiera zalecenia dotyczące profesjonalnej pomocy doradczej dla uczniów i studentów. Państwa Unii Europejskiej stosują te zalecenia w praktyce.

Dostępność do konsultantów w polskich poradniach obrazują dane liczbowe:²

¹ Sołtysińska G., Piątkowska E., *Stan doradztwa zawodowego w poradniach psychologiczno-pedagogicznych na podstawie wyników ankiety „Doradca”*, „Problemy Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego”, 1997, nr 2(7).

² *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 1999/2000*. Warszawa: GUS, 2000.

w roku szkolnym 1999/2000, problemy podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych dotyczyły uczniów kończących 19.899 szkół podstawowych i liceów ogólnokształcących oraz 10.444 szkół zasadniczych, techników i szkół równorzędnych oraz policealnych. Profesjonalnej pomocy mogło im udzielić około 1500 doradców zawodowych³ (w przeliczeniu na etaty) z poradni psychologiczno – pedagogicznych (przeciętnie 20 szkół na 1 etat doradcy).

Sytuacja powinna ulec poprawie w najbliższych latach, bowiem ramowe statuty szkół ponadpodstawowych nakładają na dyrektorów i rady pedagogiczne „obowiązek organizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia, a także organizację współdziałania z poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc uczniom i rodzicom” (Dz. U. z 2001, Nr 61, poz. 624 z późniejszymi zmianami).

Zapisy te wymagają pewnych uzupełnień – określenia definicji i założeń ww. systemu doradztwa, oraz osób odpowiedzialnych za realizację zadań. Korzystnym rozwiązaniem byłoby powołanie **szkolnych doradców zawodowych** i przygotowanie ich do podjęcia działań.

Wydział Poradnictwa Zawodowego Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, w roku 2002 podjął zadanie sprecyzowania koncepcji działań szkolnego doradcy zawodowego - **osoby odpowiedzialnej za organizację i funkcjonowanie wewnątrzszkolnego systemu doradztwa.**

W ramach tego zadania uzasadniono potrzebę powołania doradcy i przedstawiono korzyści płynące z jego pracy na terenie szkoły. Opisane zostały cele, zadania i sylwetka szkolnego doradcy zawodowego. Ponadto przedstawiono: obowiązujące akty prawne, na które można się powołać przy tworzeniu w szkole takiego stanowiska i określaniu zakresu obowiązków doradcy, definicje pojęć związanych z tą dziedziną, wewnątrzszkolne systemy doradztwa dla różnych poziomów kształcenia oraz standard wyposażenia pracowni szkolnego doradcy zawodowego.

³ Serwis internetowy Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej: www.cmpp.edu.pl

1.Uzasadnienie potrzeby utworzenia stanowiska szkolnego doradcy zawodowego

- 1.1. Potrzeba profesjonalnej pomocy, usytuowanej blisko ucznia, zwiększającej trafność podejmowanych decyzji edukacyjnych i zawodowych, minimalizującej koszty psychiczne wynikające z niewłaściwych wyborów i koszty materialne związane z dojazdem do placówek specjalistycznych.
- 1.2. Zagwarantowanie systematycznego oddziaływania na uczniów w ramach planowych działań realizowanych metodami aktywnymi (warsztaty, zajęcia aktywizujące).
- 1.3. Udzielanie uczniom pomocy w wyborze i selekcji informacji dotyczących edukacji i rynku pracy, zgodnie z planowanym przez nich kierunkiem rozwoju zawodowego.
- 1.4. Obniżenie społecznych kosztów kształcenia dzięki poprawieniu trafności wyborów na kolejnych etapach edukacji.
- 1.5. Dostosowanie rozwiązań polskich do standardów krajów UE, w związku z zakładanym członkostwem Polski od 2004 roku.

2. Cele działania szkolnego doradcy zawodowego

- 2.1. Przygotowanie młodzieży do trafnego wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia oraz opracowania indywidualnego planu kariery edukacyjnej i zawodowej.
- 2.2. Przygotowanie ucznia do radzenia sobie w sytuacjach trudnych, takich jak:
 - bezrobocie,
 - problemy zdrowotne,
 - adaptacja do nowych warunków pracy i mobilności zawodowej.
- 2.3. Przygotowanie ucznia do roli pracownika.
- 2.4. Przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu przez nie decyzji edukacyjnych i zawodowych.
- 2.5. Pomoc nauczycielom w realizacji tematów związanych z wyborem zawodu w ramach lekcji przedmiotowych.
- 2.6. Wspieranie działań szkoły mających na celu optymalny rozwój edukacyjny i zawodowy ucznia.

3. Zadania szkolnego doradcy zawodowego

- 3.1. Systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje i pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej.
- 3.2. Gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu i kierunku kształcenia.
- 3.3. Wskazywanie osobom zainteresowanym (młodzieży, rodzicom, nauczycielom) źródeł dodatkowej, rzetelnej informacji na poziomie regionalnym, ogólnokrajowym, europejskim i światowym na temat:
 - rynku pracy,
 - trendów rozwojowych w świecie zawodów i zatrudnienia,
 - możliwości wykorzystania posiadanych uzdolnień i talentów w różnych obszarach świata pracy,
 - instytucji i organizacji wspierających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w życiu codziennym i zawodowym,
 - alternatywnych możliwości kształcenia dla młodzieży z problemami emocjonalnymi i niedostosowaniem społecznym,
 - programów edukacyjnych Unii Europejskiej,
 - porównywalności dyplomów i certyfikatów zawodowych.
- 3.4. Udzielanie indywidualnych porad edukacyjnych i zawodowych uczniom i ich rodzicom.
- 3.5. Prowadzenie grupowych zajęć aktywizujących, przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej.
- 3.6. Kierowanie, w sprawach trudnych, do specjalistów: doradców zawodowych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych i urzędach pracy, lekarzy itp.
- 3.7. Koordynowanie działalności informacyjno – doradczej szkoły.
- 3.8. Wspieranie rodziców i nauczycieli w działaniach doradczych poprzez organizowanie spotkań szkoleniowo-informacyjnych, udostępnianie im informacji i materiałów do pracy z uczniami itp.
- 3.9. Współpraca z Radą Pedagogiczną w zakresie:
 - tworzenia i zapewnienia ciągłości działań wewnątrzszkolnego systemu doradztwa, zgodnie ze statutem szkoły,

- realizacji zadań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej, zawartych w programie wychowawczym szkoły.

3.10. Systematyczne podnoszenie własnych kwalifikacji.

3.11. Wzbogacanie warsztatu pracy o nowoczesne środki przekazu informacji (internet, CD, wideo itp.) oraz udostępnianie ich osobom zainteresowanym.

3.12. Współpraca z instytucjami wspierającymi wewnątrzszkolny system doradztwa: kuratoria oświaty, centra informacji i planowania kariery zawodowej, poradnie psychologiczno – pedagogiczne, powiatowe urzędy pracy, wojewódzkie komendy OHP, zakłady doskonalenia zawodowego, izby rzemieślnicze i małej przedsiębiorczości, organizacje zrzeszające pracodawców itp.

4. Sylwetka szkolnego doradcy zawodowego

4.1. Status szkolnego doradcy zawodowego.

Etatowy pracownik szkoły z wydzielonym pensum godzin na realizację zadań.

4.2. Kwalifikacje szkolnego doradcy zawodowego⁴.

Szkolnym doradcą zawodowym może być osoba, która legitymuje się dyplomem ukończenia:

4.2.1. studiów magisterskich na kierunku (specjalności) zgodnym (lub zbliżonym) z rodzajem prowadzonych zajęć i przygotowaniem pedagogicznym,

4.2.2. studiów magisterskich na kierunku (specjalności) innym niż rodzaj prowadzonych zajęć i przygotowaniem pedagogicznym, która ponadto ukończyła:

- studia podyplomowe lub inne prowadzone przez szkołę wyższą z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego, albo
- kurs kwalifikacyjny z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego.

4.2.3. studiów wyższych zawodowych na kierunku (specjalności) zgodnym (lub zbliżonym z rodzajem prowadzonych zajęć i przygotowaniem pedagogicznym,

4.2.4. studiów wyższych zawodowych na kierunku (specjalności) innym niż rodzaj prowadzonych zajęć i przygotowaniem pedagogicznym, która ponadto ukończyła:

- studia podyplomowe, uzupełniające lub inne prowadzone przez szkołę wyższą z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego albo
- kurs kwalifikacyjny z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego prowadzony przez zakład kształcenia nauczycieli albo inną instytucję prawną lub fizyczną, które mogą prowadzić takie kursy zgodnie z przepisami w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli.

4.3. Czas pracy szkolnego doradcy zawodowego.

Tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz powinien wynosić 20 godzin,

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli, Dz. U. z 2002, nr 155, poz. 1288 .

analogicznie jak pracowników pedagogicznych z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

4.4. Wymagania psychologiczne, jakie musi spełniać szkolny doradca zawodowy:

- komunikatywność,
- szacunek dla autonomii ucznia,
- wzbudzanie zaufania, dyskrecja, empatia,
- operatywność, przedsiębiorczość, otwartość na zmiany,
- umiejętność współpracy,
- świadomość własnych ograniczeń w zakresie udzielania pomocy.

5. Korzyści wynikające z działalności szkolnego doradcy zawodowego

5.1. Dla indywidualnych odbiorców:

- ułatwienie uczniom, nauczycielom oraz rodzicom dostępu do informacji edukacyjnej i zawodowej,
- poszerzanie edukacyjnych i zawodowych perspektyw uczniów,
- podejmowanie świadomych, trafniejszych decyzji edukacyjnych i zawodowych,
- ułatwienie wejścia na rynek pracy dzięki poznaniu procedur pozyskiwania i utrzymania pracy,
- uświadomienie konieczności i możliwości zmian w zaplanowanej karierze zawodowej,
- zapobieganie niepowodzeniom szkolnym, zniechęceniu, porzucaniu szkoły a potem pracy, jako konsekwencji niewłaściwych wyborów.

5.2. Dla szkół:

- realizowanie zobowiązań wynikających z zapisów zawartych w ramowych statutach gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych oraz centrów kształcenia praktycznego i centrów kształcenia ustawicznego,
- zapewnienie ciągłości działań orientacyjno – doradczych szkoły i koordynacji zadań wynikających z programów wychowawczych szkół i placówek,
- utworzenie na terenie szkoły bazy informacji edukacyjnej i zawodowej oraz zapewnienie jej systematycznej aktualizacji.

5.3. Dla innych podmiotów edukacyjnych:

- uzyskanie przepływu informacji zawodowej sprzyjającego trafnym wyborom uczniów i korzystnie wpływającego na dostosowanie programów nauczania do wymagań rynku pracy,
- umożliwienie zatrudnienia nauczyciela przygotowanego do prowadzenia orientacji zawodowej dzięki wprowadzeniu stanowiska szkolnego doradcy zawodowego – stabilizacja kadry podejmującej te działania na terenie placówek.

5.4. Dla państwa i władz lokalnych:

- zwiększenie świadomości społecznej, dotyczącej konieczności racjonalnego planowania rozwoju zawodowego przez jednostki,
- podejmowanie właściwych decyzji, efektywnie przeciwdziałających bezrobociu,

- zapewnienie powszechności i dostępności usług doradczych zalecanych przez Komisję Unii Europejskiej.

5.5. Dla pracodawców:

- zwiększenie szansy znalezienia odpowiednio przygotowanych kandydatów, świadomych oczekiwań rynku pracy.

6. Podsumowanie

Rozporządzenie MEN z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznych przedszkoli oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001, Nr 61, poz. 624 z późniejszymi zmianami) wprowadzające funkcjonowanie wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego, realizowanego we współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, jest wyrazem pozytywnego stosunku państwa do potrzeby istnienia służb doradczych usytuowanych w środowisku edukacyjnym ucznia.

Efektem tego może być transformacja poradnictwa zawodowego, spełniająca europejskie standardy powszechności i dostępności do pomocy w planowaniu rozwoju zawodowego człowieka, na każdym etapie jego życia. Pomoc ta jest szczególnie ważna wtedy, gdy podejmowane kolejne decyzje edukacyjne i zawodowe mogą rzutować na przebieg całej drogi zawodowej jednostki.

W niniejszym opracowaniu uzasadniono potrzebę wprowadzenia nowych rozwiązań. Wskazano również na konieczność powołania szkolnego doradcy zawodowego, określając jego zadania i rolę, jaką powinien pełnić, stając się gwarantem realizacji tej powinności szkoły wobec ucznia. **Szkolny doradca zawodowy powinien zatem, obok psychologa, pedagoga i logopedy, stać się kolejną osobą wchodzącą w system pomocy psychologiczno – pedagogicznej oferowanej przez szkołę uczniowi i jego rodzicom.**

We współpracy z Radą Pedagogiczną, mając określony status zawodowy, będzie wówczas nie tylko koordynatorem działań orientacyjno – informacyjnych szkoły (w pełni je integrując), lecz dzięki własnym działaniom dostarczy uczniom okazji do wzięcia odpowiedzialności za własne, świadome inicjatywy w planowaniu przyszłości zawodowej.

Powyższe założenia uzupełnione zostały o następujące załączniki:

- obowiązujące akty prawne dotyczące udzielania uczniom pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia,
- pojęcia i definicje związane z tą tematyką,
- wewnątrzszkolne systemy doradztwa dla różnych poziomów kształcenia,
- standard wyposażenia pracowni szkolnego doradcy zawodowego.

Bibliografia

Ertelt J.: *Polski model poradnictwa zawodowego na tle rozwiązań europejskich*. Wystąpienie na konferencji 5 kwietnia 2000r. „Model zintegrowanego poradnictwa zawodowego w Polsce”. Warszawa.

Greiner I.: *Rola wychowawcy gimnazjum w przygotowaniu uczniów do podjęcia decyzji edukacyjno - zawodowych*. (Praca końcowa studiów podyplomowych). Częstochowa: WSP, 2001.

Hlousek J., Ponczek R., Rissanen P.: *Doradztwo zawodowe. Raport końcowy*, 1999, Program SMART. Komponent 01. Podkomponent 04.

Kamińska H., Łukaszewicz A.: *Plany zawodowe młodzieży*. „Nowa Edukacja Zawodowa”, 2001, nr 5-6.

Klasyfikacja zawodów i specjalności. Warszawa: MPiPS, 1995.

Lelińska K.: *Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu metodą zajęć praktycznych*. Warszawa: WSiP, 1985.

Lelińska K.: *Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji*. „Problemy Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego”, 1999, nr 2(11).

Łukaszewicz A., Sołtysińska G.: *Propozycje standardowego wyposażenia bibliotek szkolnych w materiały z zakresu informacji zawodowej*. „Nowa Edukacja Zawodowa”, 2002, nr 4.

Memorandum dotyczące kształcenia ustawicznego. Dokumenty robocze komisji. Bruksela: Komisja Wspólnot Europejskich, 2000.

O pomocy psychologiczno – pedagogicznej, Biblioteczka Reformy, nr 40. Warszawa: MEN, 2001.

Paszyński W.: *Poradnictwo zawodowe w reformie edukacji*. Wystąpienie na międzynarodowej konferencji „Doradca - profesja, pasja, powołanie”. Warszawa: 2002.

Paszowska - Rogacz A.: *Doradztwo zawodowe w systemach szkolnych krajów Unii Europejskiej*. Warszawa: KOWEZ, 2001.

Sołtyśńska G.: *Treści i metody pracy z młodzieżą kreujące postawy racjonalnego podejmowania decyzji i zawodowych*. „Problemy Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego”, 1996, nr 1(4).

Szczepański J.: *Czynniki kształtujące zawód i strukturę zawodową*, w: *Socjologia zawodów*. Warszawa: KiW, 1965.

Trzeciak W.: *Koncepcja stworzenia stanowiska szkolnego doradcy zawodu*. Maszynopis, 2001.

Trzeciak W., *Ogólne zasady funkcjonowania poradnictwa zawodowego w systemie urzędów pracy*. Maszynopis, Warszawa: KUP, 1996.

Wojtasik B., Drabik - Podgorna V., Minta J., *Orientacja i poradnictwo zawodowe jako czynnik edukacyjnej zmiany*. Maszynopis, 2002.

Żywiec - Dąbrowska E., *Absolwent na rynku pracy*. Maszynopis, 2002.

**Obowiązujące akty prawne dotyczące udzielania uczniom pomocy
w wyborze zawodu i kierunku kształcenia**

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004, Nr 256, poz. 2572 z późniejszymi zmianami):

Art. 1. System oświaty zapewnia w szczególności:

- 14) przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia.

Art. 71.1. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określa, w drodze rozporządzenia;

- 2) szczegółowe zasady działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych.

[...]

3. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1 pkt. 2, powinno uwzględniać (...) pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku dalszego kształcenia i zawodu (...).”

2. Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003r., Nr 11, poz. 114):

§2.1. Pomoc psychologiczno - pedagogiczna polega w szczególności na:

- 8) wspieraniu uczniów, metodami aktywnymi, w dokonywaniu wyboru kierunku dalszego kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej oraz udzielaniu informacji w tym zakresie;

- 9) wspieraniu nauczycieli w organizowaniu wewnątrzszkolnego systemu doradztwa oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;

[...]

§4. Pomoc psychologiczno- pedagogiczna w przedszkolu, szkole lub placówce może być udzielana na wniosek:

- 7) doradcy zawodowego;

[...]

§5.2. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkole jest organizowana w szczególności w formie:

7) zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;

5. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w placówce, stosownie do zakresu jej działania, jest organizowana w szczególności w formie:

4) zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;

[...]

§12.1. Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu organizuje się w celu wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, przy wykorzystaniu aktywnych metod pracy.

2. Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzone są w grupach odpowiadających liczbie uczniów w oddziale.

3. Zajęcia, o których mowa w ust.1, prowadzą: doradca zawodowy lub nauczyciel, wychowawca, psycholog albo pedagog, posiadający przygotowanie do prowadzenia zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.

§13. Porad dla uczniów, rodziców i nauczycieli oraz konsultacji dla rodziców i nauczycieli udzielają, w zależności od potrzeb, pedagog, psycholog, doradca zawodowy, nauczyciel posiadający przygotowanie w zakresie logopedii lub logopedii szkolnej oraz inni nauczyciele posiadający przygotowanie do prowadzenia zajęć specjalistycznych.

[...]

§15.1. Pomoc psychologiczno-pedagogiczną organizuje dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki.

2. W przedszkolu, szkole i placówce mogą być zatrudnieni pedagog, psycholog i logopeda. W szkole i placówce może być zatrudniony również doradca zawodowy.

3. Do zadań pedagoga należy w szczególności:

6) planowanie i koordynowanie zadań realizowanych przez szkołę na rzecz uczniów, rodziców i nauczycieli w zakresie wyboru przez uczniów kierunku kształcenia i zawodu, w przypadku, gdy w szkole nie jest zatrudniony doradca zawodowy;

[...]

4. Do zadań psychologa należy w szczególności:

4) zapewnienie uczniom doradztwa w zakresie wyboru kierunku kształcenia i zawodu,

[...]

6. Do zadań doradcy zawodowego należy w szczególności:

1) systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz na pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;

- 2) gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia;
- 3) wskazywanie uczniom, rodzicom i nauczycielom dodatkowych źródeł informacji na poziomie regionalnym, ogólnokrajowym, europejskim i światowym dotyczących:
 - a) rynku pracy;
 - b) trendów rozwojowych w świecie zawodów i zatrudnienia;
 - c) wykorzystania posiadanych uzdolnień i talentów przy wykonywaniu przyszłych zadań zawodowych;
 - d) instytucji i organizacji wspierających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w życiu codziennym i zawodowym;
 - e) alternatywnych możliwości kształcenia dla uczniów z problemami emocjonalnymi i dla uczniów niedostosowanych społecznie;
 - f) programów edukacyjnych Unii Europejskiej;
- 4) udzielanie indywidualnych porad uczniom i rodzicom;
- 5) prowadzenie grupowych zajęć aktywizujących, przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej;
- 6) koordynowanie działalności informacyjno-doradczej prowadzonej przez szkołę;
- 7) wspieranie w działaniach doradczych rodziców i nauczycieli poprzez organizowanie spotkań szkoleniowo-informacyjnych, udostępnianie informacji i materiałów do pracy z uczniami;
- 8) współpraca z radą pedagogiczną w zakresie tworzenia i zapewnienia ciągłości działań wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego, realizacji działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej, zawartych w programie wychowawczym szkoły i programie profilaktyki, o których mowa w odrębnych przepisach;
- 9) współpraca z instytucjami wspierającymi wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego, w szczególności z poradniami psychologiczno - pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc uczniom i rodzicom.

3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 11 grudnia 2002 roku w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno - pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 5, poz. 46):

§1.1. Publiczne poradnie psychologiczno - pedagogiczne w tym publiczne poradnie specjalistyczne, zwane dalej „poradniami”, udzielają dzieciom (w wieku od urodzenia) i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielają rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

2. Do zadań poradni należy w szczególności:

- 4) pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej,

[...]

3. Poradnie specjalistyczne prowadzą działalność ukierunkowaną na specyficzny, jednorodny charakter problemów, z uwzględnieniem potrzeb środowiska. Działalność poradni specjalistycznych może być ukierunkowana w szczególności na:

- 4) udzielanie pomocy uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej,

[...]

§4.1. Poradnia wydaje opinie w sprawach:

7) przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy;

8) przyjęcia do klasy pierwszej szkoły ponadgimnazjalnej: zasadniczej szkoły zawodowej, liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum, a także klasy pierwszej szkoły średniej na podbudowie programowej szkoły zasadniczej, szkoły policealnej i szkoły pomaturalnej, kandydata z problemami zdrowotnymi, ograniczającymi możliwości wyboru kierunku kształcenia ze względu na stan zdrowia;

[...]

§6.2. Poradnia zatrudnia pracowników pedagogicznych: psychologów, pedagogów, logopedów, socjologów, doradców zawodowych i rehabilitantów.

4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001, Nr 61 poz. 624 z późniejszymi zmianami):

Załącznik nr 3. Ramowy statut publicznego gimnazjum.

§2.1. Statut gimnazjum określa w szczególności:

- 11) organizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia.

§8.1. Dla uczniów, którzy po rocznym uczęszczaniu do gimnazjum i ukończeniu 15 roku życia nie rokują ukończenia gimnazjum w normalnym trybie, mogą być tworzone oddziały przysposabiające do pracy.

2. Dyrektor gimnazjum po zapoznaniu się z sytuacją i możliwościami ucznia, na podstawie uchwały rady pedagogicznej, za zgodą rodziców (prawnych opiekunów), przyjmuje ucznia do oddziału przysposabiającego do pracy, uwzględniając opinię lekarską oraz opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej poradni specjalistycznej.

Załącznik nr 4. Ramowy statut publicznego liceum ogólnokształcącego.

§ 2.1. Statut liceum określa w szczególności:

- 9) organizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia, a także organizację współdziałania liceum z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc uczniom i rodzicom.

Załącznik nr 5. Ramowy statut publicznego liceum profilowanego.

§2.1. Statut liceum profilowanego określa w szczególności:

- 9) organizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia, a także organizację współdziałania liceum profilowanego z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc uczniom i rodzicom,

[...]

Załącznik nr 5 A. Ramowy statut publicznego technikum.

§ 2.1. Statut technikum określa w szczególności:

- 10) organizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa oraz organizację współdziałania technikum z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc uczniom i rodzicom.

Załącznik nr 5 B. Ramowy statut publicznej zasadniczej szkoły zawodowej.

§ 2.1. Statut szkoły zasadniczej określa w szczególności:

- 10) organizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia, a także organizację współdziałania szkoły zasadniczej z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi

oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc uczniom i rodzicom,

[...]

§ 11. Statut szkoły zasadniczej określa organizację:

- 3) dodatkowych zajęć w formach pozaszkolnych dla uczniów, w tym dla młodocianych pracowników, zwiększających szansę ich zatrudnienia organizowanych w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę zasadniczą oraz we współpracy z urzędami pracy, pracodawcami, placówkami kształcenia ustawicznego i placówkami kształcenia praktycznego - jeżeli szkoła takie zajęcia prowadzi.

Załącznik nr 6. Ramowy statut publicznej szkoły ponadpodstawowej.

§6. Rodzice i nauczyciele współdziałają ze sobą w sprawach wychowania i kształcenia dzieci. Statut szkoły ponadpodstawowej określa:

1. formy współdziałania, uwzględniając prawo rodziców do:
 - d) uzyskiwania informacji i porad w sprawach wychowania i dalszego kształcenia swych dzieci,

[...]

5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2002r., Nr 15 poz. 142 z późniejszymi zmianami)

§ 2.5. Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły, z uwzględnieniem realizacji zajęć, o których mowa w ust.9, mogą być przeznaczone na:

- 4) zorganizowanie zajęć dla grupy uczniów, z uwzględnieniem ich potrzeb i zainteresowań, w tym zajęć dydaktyczno-wychowawczych,

[...]

§7. W szkole mogą być organizowane nadobowiązkowe zajęcia pozalekcyjne w wymiarze ustalonym przez dyrektora szkoły, stosownie do posiadanych środków finansowych.

6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 lutego 2004r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów do innych(Dz. U. z 2004r., Nr 26, poz. 232):

§7.4 Kandydaci ubiegający się o przyjęcie do klasy pierwszej lub semestr pierwszy szkoły ponadgimnazjalnej prowadzącej kształcenie zawodowe powinni posiadać zaświadczenie

lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kształcenia w określonym zawodzie, wydane na podstawie odrębnych przepisów.

§8.1.O przyjęciu kandydatów do klasy pierwszej szkół ponadgimnazjalnych: zasadniczej szkoły zawodowej, liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum decydują kryteria zawarte w statucie szkoły (...)

§10.Przy przyjmowaniu do szkół, o których mowa w § 8 ust. 1, w przypadku równorzędnych wyników uzyskanych w postępowaniu kwalifikacyjnym, pierwszeństwo mają:

3) kandydaci z problemami zdrowotnymi, ograniczającymi możliwości wyboru kierunku kształcenia ze względu na stan zdrowia, potwierdzonymi opinią publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej.

§13.1.O przyjęciu kandydatów do klasy pierwszej lub na semestr pierwszy szkół ponadgimnazjalnych: uzupełniającego liceum ogólnokształcącego, technikum uzupełniającego, technikum uzupełniającego i szkoły policealnej decydują kryteria zawarte w statucie szkoły (...)

[...]

§13.8.W przypadku równorzędnych wyników uzyskanych w postępowaniu kwalifikacyjnym, pierwszeństwo w przyjęciu do szkół ponadgimnazjalnych, o których mowa w ust. 1, mają kandydaci z problemami zdrowotnymi, ograniczającymi możliwości wyboru kierunku kształcenia ze względu na stan zdrowia, potwierdzonymi opinią publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej.

[...]

§15.1. O przyjęcie na semestr pierwszy dotychczasowej szkoły policealnej mogą ubiegać się absolwenci dotychczasowej szkoły średniej.

2. Do przyjmowania kandydatów na semestr pierwszy dotychczasowej szkoły policealnej stosuje się odpowiednio przepisy § 13 ust. 1-5, 7 i 8.

§15.3. Kandydaci ubiegający się o przyjęcie na semestr pierwszy dotychczasowej szkoły policealnej powinni posiadać zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kształcenia w określonym zawodzie, wydane na podstawie odrębnych przepisów.

7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 5 grudnia 2002r. w sprawie przypadków, w których wyjątkowo jest dopuszczalne zatrudnianie młodocianych, którzy nie ukończyli gimnazjum, osób nie mających 16 lat, które ukończył gimnazjum, oraz osób niemających 16 lat, które nie ukończyły gimnazjum (Dz. U. z 2002r., nr 214 , poz. 1808):

§1.2.Z młodocianym, który ukończył gimnazjum, spełniającym obowiązek szkolny poza szkołą, może być, po ukończeniu przez niego przygotowania zawodowego w formie przyuczenia do wykonywania określonej pracy, zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego w formie nauki zawodu. (...)

[...]

§2. Z osobą niemającą 16 lat, która ukończyła gimnazjum, może być zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego w formie nauki zawodu.

§3. Z osobą niemającą 16 lat, która nie ukończyła gimnazjum, może być zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego w formie przyuczenia do wykonywania określonej pracy.

§4.1. Zawarcie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego z osobą, o której mowa w § 2 i 3, jest dopuszczalna w razie: (...)

- 4) przedstawieniu pozytywnej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

8.Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 13 czerwca 2003r. w sprawie rodzajów, organizacji oraz sposobu działania publicznych placówek kształcenia ustawicznego i publicznych placówek kształcenia praktycznego, w tym publicznych ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego (Dz.. U. Nr 132, poz. 1225)

§17.3. Centrum kształcenia ustawicznego i centrum kształcenia praktycznego może ponadto zatrudniać doradców zawodowych, prowadzących poradnictwo w zakresie kształcenia i dokształcania osób dorosłych, oraz innych specjalistów, stosownie do potrzeb.

9. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 15 września 1997 r. w sprawie badań lekarskich kandydatów do szkół ponadpodstawowych lub wyższych, uczniów tych szkół oraz studentów i uczestników studiów doktoranckich, którzy w trakcie praktycznej nauki zawodu lub studiów są narażeni na działanie czynników szkodliwych, uciążliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia, oraz sposobu dokumentowania tych badań (Dz. U. Nr 120, poz. 767 i z 1998 r. Nr 58, poz.374):

§2.1. Skierowanie na badania lekarskie wydaje odpowiednio szkoła ponadpodstawowa, szkoła wyższa lub jednostka uprawniona do prowadzenia studiów doktoranckich, zwane dalej „placówkami dydaktycznymi”.

§3.2. Badanie lekarskie kończy się orzeczeniem lekarskim stwierdzającym istnienie lub brak przeciwwskazań zdrowotnych, odpowiednio:

- 1) u kandydatów do szkół ponadpodstawowych i uczniów tych szkół, którzy w trakcie praktycznej nauki zawodu będą lub są narażeni na działanie czynników określonych przez placówkę dydaktyczną kierującą na badanie lekarskie,.

Definicje pojęć

DORADCA ZAWODOWY - osoba udzielająca pomocy, w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową a także potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego, współpracując z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów oraz wykorzystując w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, diagnozę rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji zawodowej.

(por.: *Klasyfikacja Zawodów i Specjalności*. Tom V, Zeszyt 2, Cz. II. Warszawa: Wyd. MPiPS, 1995, s. 497)

DORADZTWO ZAWODOWE - świadczenie pomocy w dokonywaniu kolejnych decyzji wyboru zawodu lub pracy w formie indywidualnej porady zawodowej, poprzez analizę pola problemowego jednostki i udzielenie jej informacji zawodowych, podawanie wskazówek, sugestii oraz instrukcji.

(por.: K. Lelińska: *Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji*, „Problemy Poradnictwa Psychologiczno – Pedagogicznego”, 1999, nr 2/11, s. 29)

INFORMACJA ZAWODOWA - zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania kolejnych decyzji zawodowych oraz związanych z zatrudnieniem. Zakres treści, metod i kanały przekazywanych informacji są dostosowane do etapu rozwoju zawodowego jednostki oraz rodzajów podejmowanych decyzji.

(por.: K. Lelińska: *Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu metodą zajęć praktycznych*. Warszawa: WSiP. 1985, s. 35)

INFORMACJA EDUKACYJNA - zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania decyzji związanych z dalszym kształceniem i nabywaniem kwalifikacji.

(oprac. G. Sołtysińska)

ORIENTACJA ZAWODOWA - działania wychowawcze szkoły, rodziców, i innych osób, grup i instytucji - mające na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery zawodowej, których ważnym elementem jest podejmowanie kolejnych decyzji wyboru zawodu i szkoły.

(por.: K. Lelińska: *Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji*, „Problemy Poradnictwa Psychologiczno – Pedagogicznego”, 1999, nr 2/11, s. 29)

PORADNICTWO ZAWODOWE - długofalowe i wieloetapowe działania wychowawcze, towarzyszące jednostce w trakcie jej rozwoju zawodowego. Obejmuje ono udzielanie pomocy uczniom i dorosłym w planowaniu, tworzeniu i rozwoju kariery zawodowej, przynoszącej jednostce satysfakcję i zawodowy sukces.

(por.: *Ogólne zasady funkcjonowania poradnictwa zawodowego w systemie urzędów pracy*. Maszynopis, Wyd. KUP, 1996, s. 4)

ZAWÓD - wewnętrznie spójny system czynności wymagający określonych kwalifikacji, wykonywanych w uregulowany sposób i systematycznie, stanowiący podstawę utrzymania i zapewnijający pozycję w społeczeństwie.

(por.: J. Szczepański: *Czynniki kształtujące zawód i strukturę zawodową. Socjologia zawodów*. Warszawa, KiW, 1996)

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA - ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System powinien określać: role i zadania nauczycieli w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, metody pracy.
(oprac. A. Łukaszewicz)

Wewnątrzszkolny system doradztwa dla różnych poziomów kształcenia

1. Wewnątrzszkolny system doradztwa na poziomie GIMNAZJUM

1.1. Zadania Rady Pedagogicznej:

- 1.1.1. Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zgodnie ze statutem szkoły.
- 1.1.2. Określenie priorytetów dotyczących orientacji i informacji zawodowej w ramach programu wychowawczego szkoły na każdy rok nauki.
- 1.1.3. Realizacja działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej, zawartych w programie wychowawczym szkoły.

1.2. Praca z uczniami:

Klasa I:

- Poznawanie siebie.

Klasa II:

- Poznawanie zawodów. Podejmowanie wstępnych decyzji. Indywidualna praca z uczniami, którzy mogą mieć problemy z wyborem szkoły i zawodu.

Klasa III:

- Informacja edukacyjna i zawodowa.
- Konfrontacja samooceny z wymaganiami szkół i zawodów – decyzje.

Na poziomie każdej klasy: włączanie uczniów, w szczególności we współpracy z nauczycielami informatyki, do działań związanych z tworzeniem bazy informacyjnej.

1.3. Praca z rodzicami:

Klasa I:

- Prezentacja założeń pracy informacyjno – doradczej szkoły na rzecz uczniów,
- Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców - wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci.

Klasa II:

- Włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły.

Klasa III:

- Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej szkolnictwa ponadgimnazjalnego (szkoły zawodowe, technika, licea ogólnokształcące, licea profilowane).
- Indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp. Współpraca z poradnią psychologiczno -pedagogiczną.

1.4. Gromadzenie i systematyczna aktualizacja informacji edukacyjnej i zawodowej w ramach Szkolnego Punktu Informacji Zawodowej na terenie biblioteki szkolnej.

2. Wewnątrzszkolny system doradztwa na poziomie SZKOŁY ZAWODOWEJ

2.1. Zadania Rady Pedagogicznej:

- 2.1.1. Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa – zgodnie ze statutem szkoły.
- 2.1.2. Określenie priorytetów dotyczących orientacji i informacji zawodowej w programie wychowawczym szkoły na każdy rok nauki.
- 2.1.3. Realizacja działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej i roli pracownika, zawartych w programie wychowawczym szkoły.

2.2. Praca z uczniami:

Klasa I:

- Pomoc w nabywaniu kwalifikacji zawodowych: wybór odpowiedniej specjalności, opanowanie umiejętności pracowniczych, staże zawodowe w przemyśle, certyfikaty i tytuły zawodowe.
- Pomoc w poszerzaniu wiedzy ogólnej i budowaniu kolejnych etapów rozwoju edukacyjno – zawodowego.
- Określenie zgodności posiadanych przez uczniów predyspozycji z realizowanym kierunkiem kształcenia.

Klasa II:

- Poruszanie się na rynku pracy – poszukiwanie i utrzymywanie pracy oraz radzenie sobie w sytuacjach trudnych: poszukiwanie pierwszej pracy, bezrobocie, mobilność zawodowa, ograniczenia zdrowotne itp.

Na poziomie każdej klasy: włączanie uczniów, w szczególności we współpracy z nauczycielami informatyki, do działań związanych z tworzeniem bazy informacyjnej.

2.3. Praca z rodzicami:

Klasa I:

- Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej dla absolwentów szkoły: technika, licea uzupełniające i szkolenia kursowe.

Klasa II:

- Przedstawienie możliwości zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. Indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy mają problemy – zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp. Współpraca z poradnią psychologiczno - pedagogiczną.

2.4. Gromadzenie i systematyczne aktualizowanie informacji zawodowej i edukacyjnej w Szkolnym Punkcie Informacji Zawodowej na terenie biblioteki szkolnej.

3. Wewnątrzszkolny system doradztwa na poziomie LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO

3.1. Zadania Rady Pedagogicznej:

- 3.1.1. Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa – zgodnie ze statutem szkoły.
- 3.1.2. Określenie priorytetów dotyczących orientacji i informacji zawodowej w programie wychowawczym szkoły na każdy rok nauki.
- 3.1.3. Realizacja działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej, zawartych w planie wychowawczym szkoły.

3.2. Praca z uczniami:

Klasa I:

- Wpływ rynku pracy na planowanie kariery, uwzględniający: zapotrzebowanie na pracowników w różnych branżach w ostatnich latach, cechy dobrego pracownika.

Klasa II:

- Decyzje edukacyjne i zawodowe: szkolna baza informacyjna, samoocena, proces podejmowania decyzji, krótko- i długofalowe efekty decyzji.

Klasa III:

- Przygotowanie do samodzielności w trudnych sytuacjach życiowych: egzaminy, poszukiwanie pracy, podjęcie roli pracownika, zmiana zawodu, adaptacja do nowych warunków, bezrobocie, mobilność zawodowa, ograniczenia zdrowotne.

Na poziomie każdej klasy: włączanie uczniów, w szczególności we współpracy z nauczycielami informatyki, do działań związanych z tworzeniem bazy informacyjnej.

3.3. Praca z rodzicami:

Klasa I:

- Prezentacja założeń pracy informacyjno – doradczej szkoły na rzecz uczniów.
- Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców – wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci.

Klasa II:

- Włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły, przykłady różnych karier.

Klasa III:

- Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej regionalnej i ogólnokrajowej.
- Indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp.. Współpraca z poradnią psychologiczno -pedagogiczną.

3.4. Gromadzenie i systematyczna aktualizacja informacji edukacyjnej i zawodowej w Szkolnym Punkcie Informacji Zawodowej na terenie biblioteki szkolnej.

4. Wewnątrzszkolny system doradztwa na poziomie LICEUM PROFILOWANEGO

4.1. Zadania Rady Pedagogicznej:

- 4.1.1. Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa – zgodnie ze statutem szkoły.

4.1.2. Określenie priorytetów dotyczących orientacji i informacji zawodowej w programie wychowawczym szkoły na każdy rok nauki.

4.1.3. Realizacja działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej, zawartych w programie wychowawczym szkoły.

4.2. Praca z uczniami:

Klasa I:

- Przedstawienie grup zawodów i specjalności bazujących na kształceniu profilowanym.
- Poznawanie siebie. Samodiagnoza preferencji i zainteresowań zawodowych w odniesieniu do specyfiki profilu zawodowego.
- Analiza potrzeb rynku pracy i możliwości zatrudnienia.

Klasa II:

- Poznawanie zawodów z obszaru kształcenia profilowanego z uwzględnieniem ścieżek edukacyjnych dochodzenia do kwalifikacji zawodowych w systemach szkolnych i pozaszkolnych.
- Rozwijanie świadomości mobilności zawodowej i pobudzanie aktywności do poszukiwania alternatywnych rozwiązań w różnych sytuacjach zawodowych i życiowych (w tym bezrobocie i niepełnosprawność).
- Planowanie własnego rozwoju zawodowego.

Klasa III:

- Analiza układu treści bloków tematycznych i efektów nauczania w poszczególnych modułach w odniesieniu do przyszłych zadań zawodowych.
- Przygotowanie do roli pracownika.
- Podejmowanie decyzji zawodowych i edukacyjnych.

Na poziomie każdej klasy: włączanie uczniów, w szczególności we współpracy z nauczycielami informatyki, do działań związanych z tworzeniem bazy informacyjnej.

4.3. Praca z rodzicami:

Klasa I:

- Prezentacja założeń pracy informacyjno – doradczej szkoły na rzecz uczniów,
- Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców – wspomaganie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci.

Klasa II:

- Włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, do działań informacyjnych szkoły, przykłady różnych karier.

Klasa III:

- Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej.
 - Indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp. Współpraca z poradnią psychologiczno - pedagogiczną.
- 4.4. Gromadzenie i systematyczna aktualizacja informacji edukacyjnej i zawodowej w Szkolnym Punkcie Informacji Zawodowej na terenie biblioteki szkolnej.

5. Wewnątrzszkolny system doradztwa na poziomie TECHNIKUM

5.1. Zadania Rady Pedagogicznej:

- 5.1.1. Utworzenie i zapewnienie ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa – zgodnie ze statutem szkoły.
- 5.1.2. Określenie priorytetów dotyczących orientacji i informacji zawodowej w programie wychowawczym szkoły na każdy rok nauki.
- 5.1.3. Realizacja działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej i roli pracownika, zawartych w programie wychowawczym szkoły.

5.2. Praca z uczniami:

Klasa I:

- Zapewnienie uczniom poznania specyfiki lokalnego i regionalnego rynku pracy w aspekcie realizowanego kierunku kształcenia i kierunków pokrewnych.
- Przedstawienie możliwości nabywania kwalifikacji zawodowych w trakcie nauki w szkole.
- Określenie zgodności posiadanych przez uczniów predyspozycji z realizowanym kierunkiem kształcenia.

Klasa II:

- Praca indywidualna z uczniami: reorientacja zawodowa w przypadkach niewłaściwych wyborów, pomoc w przewyżnianiu problemów szkolnych, wskazywanie możliwości uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w systemie pozaoświatowym.

Klasa III:

- Rozwijanie świadomości mobilności zawodowej i pobudzanie aktywności do poszukiwania alternatywnych rozwiązań w różnych sytuacjach zawodowych i życiowych (w tym bezrobocie i niepełnosprawność).
- Cechy dobrego pracownika.

Klasa IV:

- Kształtowanie umiejętności świadomego wyboru i poszukiwania pracy.
- Kształtowanie umiejętności planowania dalszego rozwoju edukacyjno-zawodowego i kontynuacji nauki w szkołach wyższych, szkołach policealnych i w systemie kształcenia ustawicznego.

Na poziomie każdej klasy: włączanie uczniów, w szczególności we współpracy z nauczycielami informatyki, do działań związanych z tworzeniem bazy informacyjnej.

5.3. Praca z rodzicami:

Klasa I:

- Prezentacja założeń pracy informacyjno – doradczej szkoły na rzecz uczniów,
- Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców – wsparcie rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci.

Klasa II:

- Przedstawienie możliwości zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.

Klasa III:

- Przedstawienie aktualnej i pełnej oferty edukacyjnej.

Klasy I – IV:

- Indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp. Współpraca z poradnią psychologiczno - pedagogiczną.

5.4. Gromadzenie i systematyczna aktualizacja informacji edukacyjnej i zawodowej w Szkolnym Punkcie Informacji Zawodowej na terenie biblioteki szkolnej.

6. System doradztwa dla Centrum Kształcenia Praktycznego - CKP i Centrum Kształcenia Ustawicznego - CKU

6.1. Zadania Rady Pedagogicznej:

- 6.1.1. Utworzenie w placówce systemu doradztwa – zgodnie z jej statutem.
 - 6.1.2. Identyfikacja potrzeb i dostosowywanie oferty edukacyjnej placówki do zmian na rynku pracy.
 - 6.1.3. Określenie priorytetów dotyczących gromadzenia informacji i prowadzenia poradnictwa zawodowego.
 - 6.1.4. Współpraca z Radą Programową i Radą Centrum w zakresie planowania i realizacji działań przygotowujących uczniów i słuchaczy do wchodzenia i utrzymania się na rynku pracy.
 - 6.1.5. Realizacja działań z zakresu przygotowania uczniów i słuchaczy do wyboru drogi zawodowej i roli pracownika.
- 6.2. Praca z uczniami i słuchaczami:
- 6.2.1. Kształtowanie odpowiedzialności za własny rozwój zawodowy wspierany edukacją ustawiczną.
 - 6.2.2. Indywidualizacja ścieżek edukacyjnych uczniów i słuchaczy uwzględniająca różny poziom wykształcenia, doświadczenia zawodowego oraz stopnia sprawności fizycznej i intelektualnej.
 - 6.2.3. Rozwijanie świadomości mobilności zawodowej i pobudzanie aktywności do poszukiwania alternatywnych rozwiązań w różnych sytuacjach zawodowych i życiowych (w tym utrata pracy i niepełnosprawność).
 - 6.2.4. Prowadzenie poradnictwa w zakresie kształcenia i doksztalcania, służącego przekwalifikowaniu i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych.
 - 6.2.5. Podejmowanie inicjatyw i działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem, ułatwiających im podejmowanie pracy.

We wszystkich formach szkolnych i pozaszkolnych włączanie uczniów i słuchaczy do działań związanych z tworzeniem w placówce bazy informacji zawodowej.

- 6.3. Praca z rodzicami uczniów realizujących praktyczną naukę zawodu w CKP:
- 6.3.1. Prowadzenie konsultacji dla rodziców zainteresowanych dalszą edukacją swoich dzieci.
 - 6.3.2. Indywidualna praca z rodzicami uczniów, którzy mają problemy: zdrowotne, emocjonalne, decyzyjne, intelektualne, rodzinne itp.

6.4. Gromadzenie i systematyczna aktualizacja informacji edukacyjnej i zawodowej na terenie biblioteki.

Standard wyposażenia pracowni szkolnego doradcy zawodowego

Wydaje się niezbędne zachowanie podstawowych standardów dotyczących wyposażenia pracowni doradcy.

Proponujemy, aby była to pracownia z wydzielonym aneksem do indywidualnych spotkań, lub pokój usytuowany w pobliżu biblioteki szkolnej, z następującym wyposażeniem:

1. meble i sprzęt biurowy,
2. sprzęt do ekspozycji materiałów drukowanych (tablice informacyjne, regały na książki, stojaki na ulotki itp.),
3. sprzęt do ekspozycji materiałów multimedialnych (komputer z dostępem do internetu, wideoprojektor, kamera wideo, magnetowid, telewizor, ekran, itp.),
4. sprzęt do powielania informacji (drukarka, kopiarka),
5. zbiory informacji drukowanych (informatory, ulotki, czasopisma specjalistyczne, wycinki z prasy codziennej itp.),
6. zbiory informacji multimedialnych (filmy, płyty CD, kasety wideo, programy komputerowe itp.),
7. materiały wspomagające pracę doradcy i nauczycieli: ankiety, kwestionariusze, scenariusze zajęć itp.,
8. biblioteczka specjalistyczna (opracowania teoretyczne, materiały metodyczne, poradniki, opisy zawodów itp.).